

Introduktion till UDeL online-läger 4, den 12-16 april 2021

Elinor Olaussen och Kjetil Knarlag, Universell/ NTNU

UDeL-läger 4 – syfte, förväntningar och innehåll

Om du läser detta dokument, har du antingen anmält dig till eller bekräftat att du vill delta i vårt fjärde UDeL-läger. Du har redan visat att du har motivationen att bli mer inkluderande i ditt dagliga arbete, oavsett om du arbetar som lärare eller har någon annan roll på ett lärosäte.

Detta projekt (TINEL, Towards Inclusive eLearning) om inkluderande e-lärande inom Erasmus+ kommer att anordna fyra UDeL-läger. Syftet med UDeL-lägren är att ta fram en fortbildningsmodell och utbildningsmaterial för lärare på högskolenivå. Materialet kommer att utvecklas iterativt och testas på fyra UDeL-läger och du har anmält dig till att delta i ett av dessa. Tidiga versioner av utbildningsmaterialet har använts på de första lägren och kommer att förbättras efter återkoppling från deltagarna på lägret.

Utbildningsmaterialet består av:

- **Kontextkort för UDL** som visar en mångfald av situationer som en proaktiv lärare är förberedd på. På varje kort finns en rubrik och en bild på ena sidan och en beskrivning av situationen på den andra. Kontextkorten för UDL kan användas som ett verktyg för lärare som vill testa sin kurs i förväg, för att se om hen har tänkt på alla de situationer som kan uppstå, speciellt i relation till mångfalden av studenter och olika studiesituationer och preferenser.
- **Videofilmer med studenter** och deras erfarenheter av olika studiesituationer
- **Videofilmer med lärare** och deras erfarenheter av olika UDL-lösningar
- **Ett antal forsknings/konferenspublikationer** om lärares erfarenheter av UDL. Dessa publikationer kan användas som utgångspunkt för diskussioner när lärare ska fortbildas om UDL.

Fortbildningsmodellen kommer att fokusera på två nivåer:

- Den praktiska nivån kommer att fokusera på instruktioner om hur man använder det utbildningsmaterial som används vid UDL-lägren (kontextkort om UDL, videofilmer och forsknings/konferenspublikationer). Dessa instruktioner kommer att utvecklas iterativt med hjälp av återkoppling från deltagare på UDL-lägret.
- På meta-nivån kommer fortbildningsmodellen att bestå av metoder för hur man implementerar UDL i praktiken. Metoderna kommer att bygga på erfarenheter och feedback från deltagare i UDL-lägren och uppföljande webinarier och seminarier. Den kommer dessutom att inkludera deltagarnas erfarenheter av att utveckla sina egna online- eller "blended learning"-kurser. Fortbildningsmodellen kommer att presenteras i en forskningsartikel.

För att kunna utveckla detta utbildningsmaterial vidare, behöver vi få ta del av dina erfarenheter. Dina funderingar och erfarenheter är mycket viktiga för oss, eftersom du är nyckeln till dina studenter studievillkor.

För att sparka igång lägret, har vi skrivit en kortfattad presentation av UDL och verktyg för inkludering på högskolenivå. Vi hoppas att denna översikt ska kunna vara till hjälp när du reflekterar över ditt case och den utgör en gemensam grund när vi träffas i april.

Introduktion till UDL och verktyg för inkludering

Hur hanterar du mångfalden av studenter i din praktik? Vilket exempel på inkludering är du särskilt stolt över?

Detta är några av de frågor vi vill dyka ner i under vårt UDeL-läger. Hur är frågorna relaterade till tanken om att skapa en inkluderande e-lärandemiljö för alla, och som bygger på principerna för universell utformning? Vad är universell utformning och universell utformning för lärande på högskolenivå?

Föreställ dig att du måste skapa den idealiska lärandemiljön där alla studenter kan använda sina styrkor och använda tekniker som passar deras specifika behov bäst i ett utbildningssammanhang så flexibelt att studenterna kan studera när och var de vill. Hur skulle dina kurser se ut? Vilka metoder och tillvägagångssätt skulle du använda? Hur skulle det påverka ditt arbete och vad skulle det krävas av dig som lärare eller administratör? Du kanske anser att detta är orealistiskt på det lärosäte där du arbetar och att en situation som är perfekt för varje individuell student är något av ett drömscenario. Men vi tror att principerna bakom universell utformning är det bästa sättet att hantera en mångfald av studenter och skillnaderna mellan dem. Vi tror dessutom att detta skulle motivera dina studenter och göra undervisningen mer intressant och rolig för både studenter och lärare.

Att studera på högskola med en funktionsnedsättning

Tills nyligen har undervisning, lärande och själva kursplanen utformats för den så kallade "genomsnittsstudenten". Det traditionella tillvägagångssättet för lärande har dominerats av skriven text, traditionella föreläsningar och ett starkt fokus på skriftliga tentamina på papper i slutet av kursen. Detta ansågs vara ett bra lärande för de flesta studenter.

Att ha en funktionsnedsättning i denna lärandemiljö skulle vara en stor utmaning. Den tydliggör skillnaderna mellan olika studenter, mellan studenter med eller utan funktionsnedsättning och skillnaderna mellan variationen av funktionsnedsättningar bland studenterna. Studenter var tvungna att skaffa intyg för att få tillgång till anpassad och individuell hjälp för att kompensera för deras funktionsnedsättning. Detta ledde till många ansökningar om pedagogiskt stöd, stigmatisering av enskilda studenter och ett starkt fokus på själva funktionsnedsättningen.

Många studenter känner att detta fortfarande karaktäriserar lärandemiljön på deras universitet – och även om det har skett förbättringar om man betänker att sammanhang och självkänsla spelar en stor roll för studenternas resultat – stämmer det med största sannolikhet.

Samtidigt ser vi en våg av externa influenser som leder till nya metoder för undervisning och lärande – med olika undervisningsmetoder som utmärks av en utökad användning av teknologi, fokus på dialog och samarbete och nya sätt att utforma examinationen. I detta sammanhang anser vi att lärare har en viktig roll att spela när det gäller att påverka studenternas lärande. Lärare och annan högskolepersonal måste se till att denna utveckling inte leder till nya hinder för studenter med funktionsnedsättningar, utan istället leder till variation, flexibilitet, motivationsbaserat lärande och nya möjligheter för alla studenter.

Att arbeta som lärare på högskolan

När vi talar med högskolepersonal inser vi att högskoleundervisning kan vara utmanande, eftersom lärarna måste dela sitt arbete mellan forskning och undervisning. Några av er säger att ni känner ett tryck på er att prioritera forskningsdelen, eftersom det är mer tacksamt på grund av förväntningar, deadlines och ekonomiska fördelar. Dessutom känns undervisning mer tidskrävande och traditionella föreläsningar är särskilt svåra att förändra om kursen har ett stort antal studerande. Dessutom ingår inte automatiskt pedagogik i den lärarutbildning som högskolepersonal har och inte heller kunskap om hur man anpassar sin undervisning till studenter med olika förmågor och förutsättningar. Många känner att de behöver mer kunskap och resurser, för att kunna utveckla en inkluderande, tillgänglig och välkomnande lärandemiljö för alla studenter.

Men är detta högskolepersonalens syn och upplevelser generellt? Genom att delta i vårt projekt är det vår övertygelse att du kan ge oss och andra högskoleanställda ett bredare och djupare perspektiv på arbetet som lärare på högskolenivå idag.

Universell utformning – från design och arkitektur till ny pedagogik

Universell utformning är ett koncept som ursprungligen togs fram för att göra produkter och byggnader tillgängliga för alla. Den vanligaste definitionen kommer från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD:2008):

"Universell utformning" är benämningen på produkter, miljöer, program och tjänster som alla människor kan använda i största möjliga utsträckning, utan att de ska behöva anpassas eller utformas på ett speciellt sätt. "Universell utformning" ska inte exkludera hjälpmedel för särskilda grupper av personer med funktionsnedsättningar där det krävs.

Det är viktigt att sätta sig in i tankarna bakom universell utformning, innan vi försöker implementera dessa idéer i ett utbildningssammanhang. Så hur använder vi dessa tankar och denna definition för att planera för en mångfald av studenter? Vad blir de praktiska följderna för studenter och högskolepersonal?

Universell utformning av den *fysiska lärandemiljön* är relativt lätt att förstå sig på. Det bör till exempel vara möjligt för alla att kunna ta sig in i en högskolebyggnad. Ingången ska vara lätt att hitta, utan några hinder eller fysiska barriärer, med automatiska dörröppnare och med goda kontraster vid dörren. Det är samma ingång för alla, oavsett om du använder rullstol, har händerna fulla med böcker eller om du har svårt att använda dina händer. På en universitet bör universell utformning vara en strategi för att utforma den fysiska miljön överallt.

Universell utformning av den *digitala lärandemiljön* har på senare tid dykt upp som en strategi vid planering för användningen av IKT i ett utbildningssammanhang. Allmän information, lärplattformar, litteratur och annat digitalt utbildningsmaterial ska presenteras i tillgängliga format och i enlighet med de standarder som omfattar studenter med svårigheter att ta del av digitalt utbildningsmaterial. En video som ska användas i undervisningen ska t.ex. vara textad till nytta för personer med hörselnedsättning och för bättre kvalitet för alla studerande.

Universell utformning för lärande (UDL) är ett ramverk för *undervisning, dialog och lärande*, där principerna både för universell utformning och från pedagogik och neurovetenskap tillämpas. Resultatet är vetenskapliga riktlinjer för utformning och utveckling av kursplaner – lärandemål, examinationsmetoder, undervisningsmetoder och utbildningsmaterial – som är inkluderande och värdefulla för alla studenter.

Utvecklingen av riktlinjer ska främja ett utbildningssystem som ger *variation och flexibilitet* när det gäller hur *information presenteras*, när det gäller hur studenter *redovisar eller visar vad de lärt sig och vilka kunskaper de skaffat sig* och det sätt som studenter *engagerar sig i sin läroprocess*.

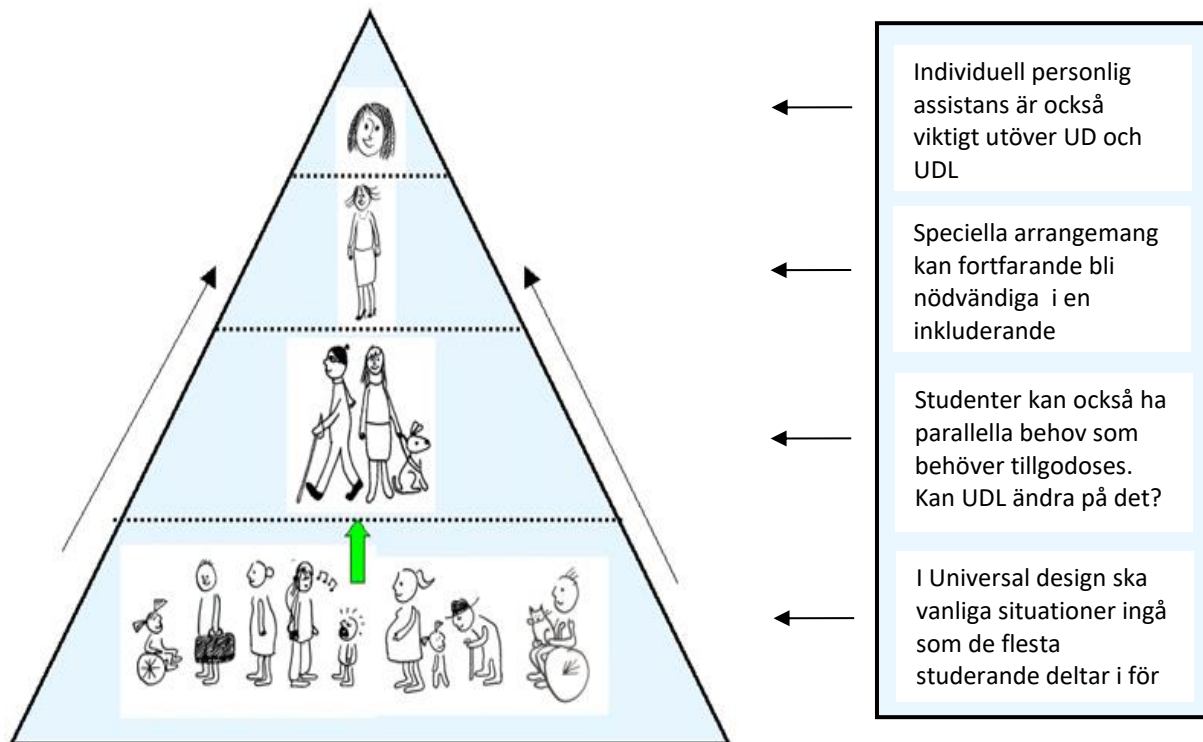
UDL ska sänka hindren vid alla typer av undervisning och ge stöd och utmaning för olika studenter, oavsett funktionsnedsättningar. UDL-principerna kommer att vara viktiga för utvecklingen av nya undervisnings- och lärandemetoder och påverkar hur vi betraktar undervisning i klassrummet, i gruppaktiviteter på campus och för alla typer av digitalt lärande men också examination.

Alla studenter är olika, de lär sig på olika sätt och den mångfald som verkligen finns i din klass är en normal variation som faktiskt återspeglar befolkningen. Skillnaderna mellan hur studenter tar till sig kunskap ökar och själva sammanhanget – lärandemiljön – är komplex och dynamisk. UDL behandlar variationerna mellan *studenter och* fokuserar på läroprocessen genom att erbjuda

- Flera sätt att engagera sig i lärandet
- Flera sätt att inhämta information
- Flera sätt att redovisa sina kunskaper

I detta sammanhang är alla skillnader mellan studenter en positiv kraft för lärande. UDL ska ge ett ramverk för utformning av lärandemiljöer, som stöder höga förväntningar och resultat från alla studenter.

UD och UDL – “Användarpyramiden”

Vi kan förklara Universell utformning (UD) och UDL med hjälp av ”användarpyramiden”. Föreställ dig att alla studenter i din kurs är inom gränserna för pyramiden. Varje grupp av studenter vid ett universitet eller högskola består av en mångfald studenter. I alla utbildningssituationer, t.ex. vid en tentamen, kan studenter med olika lärstilar och olika förmågor ha behov av rimliga anpassningar av tentamenssituationen (som med största sannolikhet är en vanlig skriftlig tentamen på papper under några timmar). Vissa av dessa behov sammanfaller och vissa av dem är väldigt individuella. Tillsammans representerar studenter med eller utan behov av specialanpassningar de olika nivåerna i pyramiden. Låt oss titta lite närmare på varje nivå, med beskrivningar och exempel för att illustrera innehållet i pyramiden.

- Nivå 1:** Största delen av studenterna
 Största delen av studenterna kan acceptera den planerade examensformen, även om det inte är det sätt som de helst skulle vilja visa upp sin kunskap på.

- **Nivå 2:**

Vid en sedvanlig skriftlig tentamen kommer vissa studerande att ha liknande behov vid examen. De flesta studenter som har svårt att skriva eller som har dyslexi behöver t.ex. en dator och ett textredigeringsprogram med stavningskontroll. I nästan alla studentgrupper över en viss storlek kommer hjälp att erbjudas till studentgrupper med liknande behov.

- **Nivå 3:**

I en grupp med studenter måste det också finnas utrymme för individuell anpassning. I vårt exempel, en skriftlig tentamen, kan det finnas studenter som behöver mer än bara en dator med stavningskontroll. Dessa studenter kan behöva särskild IKT-utrustning eller hjälpmedel som skärmläsare eller talsyntes.

- **Nivå 4:**

Ibland kan studenter behöva mer personlig assistans utöver rimliga anpassningar och hjälpmedel. Om vi fortsätter med vårt exempel, kan studenter vid en skriftlig tentamen behöva praktisk hjälp med att äta eller andra grundläggande behov.

Den fantastiska iden bakom denna modell är att all högskolepersonal, i samarbete med studenterna ska försök inkludera så många studenter som möjligt i de generella lösningarna. Om man planerar för skillnader i lärandet, får man en lärandemiljö av hög kvalitet för alla studenter, dvs även för de studenter som behöver individuella anpassningar.

Ytterligare information om UDL och UDeL

Det har kommit ut många böcker och tagits fram många webbplatser om UD och UDL. Om du vill lära dig mer om konceptet kan du titta på följande resurser:

- Nora Tomas, en student med funktionsnedsättning vid Norges teknisk-naturvetenskapliga universitet, pratar om sina upplevelser med "flippade klassrum" som ett sätt för inkludering: <https://www.youtube.com/watch?v=cNqhwxxg0D6A>
- Gagan Chhabra berättar om sina erfarenheter som studerande med nedsatt syn: https://youtu.be/Ca4zE_2sUTs
- Gagan Chhabra, berättar om sina erfarenheter som föreläsare, offentlig talare och forskare med nedsatt syn: <https://youtu.be/IL1oU12DDQI>
- Gagan Chhabra, reflekterar över "Universell utformning av en lärandemiljö: En resa och inte ett mål": <https://youtu.be/AzoE9uk2eNo>
- UDeL-läger 1: Erfarenheter från två lärare:
 - Lotta Åbjörnsson: <https://youtu.be/FPHWLcXwk1s>
 - Lars Harrysson: <https://youtu.be/f8vQKmy7rsM>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Katie Novaks EDtalk – en introduktion till UDL: <http://edtalks.org/video/katie-novak-universal-design-learning-introduction>

Artiklar från UDeL-konferensen i Jyväskylä 2019

- Saarela, M., Eftring, H., Petrie, H., Torkildsby, A. B., & Ladonlahti, T. (2019). Improving Accessibility of eLearning in Higher Education from Universal Design for Learning Perspective. In M. Saarela (Ed.), Universal Design for Learning (UDL). HAMK Unlimited Journal 28.8.2019. Retrieved [date] from <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/improving-accessibility-of-elearning>
 - o Lehtonen, M. J., Chew, J. Y., Schilli, K. S., & Varadarajan, A. (2019). Nordic Rebels: A Blended Approach to Fix Higher Education. In M. Saarela (Ed.), Universal Design for Learning (UDL). HAMK Unlimited Journal 29.8.2019. Retrieved [date] from <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/nordic-rebels>
 - o Háhn, J. (2019). Crossing Borders Without Travel: Virtual Exchange Practices for Students. In M. Saarela (Ed.), Universal Design for Learning (UDL). HAMK Unlimited Journal 29.8.2019. Retrieved [date] from <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/crossing-borders-without-travel>
 - o Matre, M. E., Andersen, R., Thormodsæter, M. S., & Cifuentes, M. O. (2019). Digital Competence – Providing Tools to Create an Inclusive eLearning Course. In M. Saarela (Ed.), Universal Design for Learning (UDL). HAMK Unlimited Journal 29.8.2019. Retrieved [date] from <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/digital-competence>
 - o Romppanen, M. (2020). “Songs of Life” – Video-documentary as a part of Bachelor’s Thesis. In M. Saarela (Ed.), Universal Design for Learning (UDL). HAMK Unlimited Journal 11.5.2020. Retrieved [date] from <https://unlimited.hamk.fi/hyvinvointi-ja-sote-ala/songs-of-life-video-documentary/>

Genom att delta i vårt projekt, tror vi att du kan förändra såväl kursplanens utformning som studenternas lärandemiljö och deras studieresultat. Välkommen till UDeL-lägrät i april.